

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Deák Ferencz-ut. 12. sz. Ide intézendő a lap szemlémi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Melléklapja: „GÖMÖR-KISHONT T. E. VÁRMEGYE HIVATALOS ÉRTESÍTŐJE.”

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Ujváros-utca 8. szám alatt (Tóthy-féle házban).
R. Vozáry Gyula tanárnál. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetemény, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor terfoglata 6 kr.
Bélyegdíj minden beiktatás után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20 kr

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala Rimaszombat Ujváros-utca Tóthy-féle házban, nem különben minden hazai pósthivatal. Az előfizetés legezélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

A kisdedóvársról szóló törvényjavaslat.

Gróf Csáky Albin hatalmas épület építéséhez fog: ez hazánk népnevelésének reformálása. Mint minden hatalmas épületnek első, főkelléke a szilárd alap, úgy a népnevelés impozáns épületének, tartósságának, századokra szóló horderejének is ez a főkelléke.

Gróf Csáky alapoz; a hatalmas épület alapjául a kisdedék óvását s nevelését veszi.

Most tárgyalja országgyűlésünk a kisdedóvás törvényjavaslatát. — Hatalmas, új és országos intézmény ez. Régen éreztük hiányát, várta, mondhatjuk mohón leste mindenki Egy intézmény, mely kiválóan s elsősorban hazánk lakosságának zömével, a nép érdekeivel foglalkozik. Épen ezért szép és rokonszenves, népszerű. Hatása nem a közel jelené, hanem a jövőé: alapozás, vetés, melynek nagybecsű gyümölcseit a jövő látandja s élvezendi.

Üdvözljük mi is a javaslatot, melyre büszkén mondhatjuk „Megelőztük vele — Franciaország kivételével — Európát” Egy nagy horderejű törvényjavaslat ez, mely eredeti, a magyar állam szükségéhez, viszonyaihoz mért s alkalmazott, mely nem külföldi minta után készült.

A nevelés, a népnevelés épp oly fontos, becses kineve az államnak mint más tőkék, jövedelmező alanyok, az állam egyik gazdagsága a művelt polgároknak becsülteték; nem a esekélyszámú értelmiség, hanem a zöm, a polgárság jó tekintetbe a kulturális viszonyok megítélésénél, nem a közép s felsőbb iskolák, hanem a népies irányú intézetek minősége határoz. Minél műveltebbek az állami test többségét alkotó elemek, annál biztosabb alapa van annak jövője fektetve, annál nagyobb becses, tekintélylyel bír az más államok előtt.

Épen azért nagy fontosságu, rokonszenves, népszerű gróf Csáky minister javaslata, mert alapoz, mert a szegény nép érdekeivel foglalkozik. De nem csupán ezen szempontból fontos: hatása a magyar nyelv terjesztésében, a gyermekhalandóság nagyszámának apasztásában, az elemi iskolázás előmunkálásában, könnyítésében, a nők munkakeresetének előidézésében is nyilvánul.

Nemzetiségi, nyelvi viszonyokat tekintve, egy állam sem áll oly alapon mint hazánk: a hazát

teljesen magyarrá változtatni a népnevelés van hivatva. E nagyfontosságu tény létrehozásában a a kisdedóvók tehetnek leghatalmasabb lépéseket. A jövő nemzedék kezökbe leend — részint már van is — adva; csak kötelességüket teljesítik, ha a magyar nyelvre tanítandják. Meleg lelkesedéssel, átértett hazaszeretettel miket művelhet egy óvónő, azt fejtegetnem fölösleges. Tanítsa rá s oltsa abba a fogékony gyermeki szivecskébe, hogy az a föld, a melyen született magyar; az a kenyér, az a víz, mely mindennapi eledelét képezi magyar föld terméke, ezért a földért, a magyar hazáért élni, halni, magasztos, szent kötelesség, azt szeretni kell, mint gyermek szereti anyját: akkor meglátjuk, hogy övtizedek termik meg azt a régen óhajtott egységes magyar szellemet, melyet egy évezred nem volt képes létrehozni.

Ha eltekintünk az óvástól, a nők alkalmazásától, az elemi nevelés könnyítésétől, csak a magyar nyelv terjesztését vesszük csupán tekintetbe, be kell látnunk s örömmel üdvözölnünk a kisdedóvársról szóló törvényjavaslatot.

De mint a legtermékeesebb mag, ha kedvezőtlen talajba jut, nem hoz, vagy ha hoz is csak gyarló értékű gyümölcsöt hoz, úgy a termékeességgel teljesen felruházott javaslat csak úgy hozhatja meg áldásos nagybecsű következményeit, ha munkált s jól előkészített talajba jut.

Munkáljuk, készítsük elő a talajt!

E munka igen finom s kényes természetű; épen ezért végrehajtásában a teremtés koronájának, a föld legszebb ékességének, a nőnem érkekeny, gyöngéden szeretni tudó szívének orosz-lánrészt jut.

A kisdedóvás szüksége hatása nem annyira városokban mint falvakban nyilvánul, a vidéki intelligencia, grófné, földesasszony, tisztartóné, jegyzőné, papné, tanítóné stb. vegyék kezökbe az ügyet, alakítsanak „kisdedóvó társulatot”, vonják be körökbe, az ügyért lelkesedő nők férfiakat egyaránt. A népet lelkesíteni előkészíteni senki sem képes annyira, mint épen a jeleztem nők, álljanak tehát az ügy élére, míg egyrészt ez uton nyerik meg alantasaik igazi szeretetét s ragaszkodását, másrészt mikor a nagy fontosságu törvényjavaslat befogadására előkészítik a talajt a haza javát mozdítják elő, annak jövőjeért dolgoz-

nak s ezért tenni, dolgozni, ha kell áldozni is a legnemesebb s legédesebb kötelesség

A hazai postatakarékpénztár cheque- és clearing-forgalmáról.

Hogy a hazai postatakarékpénztár 1890. január 1-től fogva a cheque és clearing új forgalmi ágazattal bővült ki, köztudomásu dolog; még sem méltányolja azt a magyar közlekedő közönség oly mértékben, mint azt valóban megérdemelné a kényelem és megtakarítás és közgazdaság szempontjából is.

E tapasztalatom folytán valónak látom e becses lapban a cheque- és clearing-féle forgalmi ágazat megismertetni az érdeklődőket. — A „cheque” (olv. csekk) angol szó s rajta oly utalványt értünk, melylyel gyors fizetés végett bizonyos intézetnél (jelen esetben a postatakarékpénztárnál) a számláján meglévő követelése fölött rendelkezik.

Ha tehát valaki a postatakarékpénztárt, melynél e célra magának számlát nyitatt s így számlatulajdonossá válik, óhajja megbizni azzal, hogy a számláján fennálló követeléséből akár ön maga, akár pedig más valaki részére fizetést teljesítsen; úgy a szóban forgó összeg erejéig cheque-t állít ki a postatakarékpénztárban. Ha aztán a cheque át tal utalványozott összeg a számlán fennálló követelésben fedezetet talál és ha szabályszerűen állították ki az utalványt, a postatakarékpénztár a kiutalványozott összeget azonnal kifizeti, még pedig költség nélkül.

A „clearing” szintén angol szó, értik rajta a fizetés teljesítésének azt a módját, mikor az utalványozás olyanaak a javára történik, kinek ugyanazon intézetnél szintén van számlája, de a kiutalványozott összeget nem készpénzben kapja meg, hanem egyszerűen számlája javára írják át vagyis az egy ugyanazon intézetnél, a jelen esetben a postatakarékpénztárnál, számlával bíró ügyfelek fizetéseit a követelésnek egyedül átkönyvelés utján történő kiegyenlítése bonyolítja le.

Ez esetben a kölcsönös tartozások és követelések kiegyenlítése végett szükséges, mint fentebb is említém, hogy mindenkinek, kivel számláinkat lebonyolítani kívánjuk, a postatakarékpénztárnál legyen számlája. Ily megállapodás mellett száz meg száz számlatulajdonosnak a legóriásibb összegre rugó követelése kiegyenlíthető egyszerű elkönyvelés által a nélkül, hogy készpénzzel fizetésre volna szükség.

Mint elgondolhatjuk, ez az intézmény a kereskedelemben nagy fontosságu s a kereskedésnek igen nagy lendületet tud biztosítani, minthogy a postatakarékpénztár a számlatulajdonos kívánságára nemcsak a hazánkban, hanem Ausztriában s a megszállott tartományokban, sőt a külföldön lakó személyeknek vagy ezégeknek is teljesít fizetéseket.

Egyesületek, hírlapi vállalatok, kereskedelmi utazók

adták gondatlanságuk árát, mert az első dér örökre megfagyasztá dobogó szívükben az élet melegét.

E kis tündér-birodalom bájos királynője a rózsza volt, királya a tölgy. Ezek ugyan kissé egyenlőtlen házastársak voltak, de teljes egvetértésben és gyöngéd szeretettel kormányozták országuk apró népeit. Még a rózsza szépségével és illatával gyönyörködötté alattvalóit, addig a tölgy oltalmazóan terjeszté felök lombs koronáját, megvédve őket a nap heve és vihar ellen.

A kis alattvalóknak keményen meg volt parancsolva, hogy a déli forróság alatt mindenki zárva tartsa házastársukat, mert engedetlenségük bajt volna maga után. Egy néhány kíváncsi, a ki tudni akarta a tilalom okát, titkon kidugta a védő szirmok közül fejcsékjét, hogy szét nézzen egy kicsit, de a nap perzselő hevétől ijedten húzta vissza magát, alig birva szivecskéje vádló dobogását lecsendesíteni. . . .

Egy este azonban, mikor az apró tündérnép a legnagyobb örömben volt és ritka fénynyel készült imádott királynőjük születésnapját megünnepelni, eljött keletről egy lanyha fuvalom is, ki hizelegve röpködte körül őket és andalító varázsával egészen elbűvölte a kicsiny tündéreket. Mindeniknek külön-külön a fülebe susogta, hogy ő még egy szebb világból jött, mint az övék, hol még enyhébb, még ragyogóbb a napsugár, melynek lakói nem bujnak el, mint ők a nap heve elől, de bátran megnyitják házastársukat a déli órákban is. Ti is, folytatja mézes szavait a esabító, még százszor szebbek lennétek, ha nem zárkoznátok el oly félenken. E szavak után, melyek az elégedetlenség magvát hintették szét a gyanultan szivekben, még egy-egy esókot is lopva a kedves hallgatók ajkaira, a csalfa szellő tova lebbent, nem is gondolva arra, minő veszélyes játékot tűzött a virágtündérekkel. A kedves kis lények méltatlankodva utasították rendre a a esabító szellőt és senkinek sem volt szándékában kedves uralkodóik parancsát megszegni, de azért a rosz mag termő talajra hullott, mert titokban mindenki elhatározta,

TÁRCSA.**A nő.**

(K. K. emlékkönyvébe.)

A nő a föld legszebb éke,
A teremtő remeklése;
Földi menynyé egy életet
Hidjétek, csak egy nő tehet.
Nő tehet, a kinek lelke
Fenséges érzéssel telve;
Nő tehet, a kinek szíve
Nemes érzelmeknek hive;
Nő tehet, egy nő a ki szép,
Szemében vestasugár ég,
Kinek egy-egy mosolygása
Legszebb tavaszi nap mása;
Nő, kit lelkünk, szívünk, szeret,
Kit egykoron birnunk lehet;
Egy nő, a ki szeretésben,
Ölelése szent hevében
Örömmel nyújtja kis kezét,
Hogy hozzánk fűzi életét;
Nő, a ki megérti lelkünk,
Jóban, roszban, részes velünk,
Az első esókkal melyet át,
Változtatja életünk menynyé át.

Simkó Endre.

Az én kedvelt virágom.

(Rege.)

Németből fordította: E. I.

Sokszor hallottam már hangoztatni, hogy ez az én kedvenc virágom, bár meg vagyok róla győződve, hogy az illető maga sem tudná megmondani, mért szereti a

jelzett virágot jobban, mint a többi. Lehet, hogy némileg az egyéni ízlés is határozó, de az igazi ok többnyire ismeretlen, és rég eltűnt idők tündér-regéi közt keresendő.

Evezredek előtt, mikor még a mi földünk egészen más forma volt, mint most, mikor még sem falvak, sem városok nem léteztek rajta, és az ember, ki most magát a világ urának szereti nevezni, még nem élt; egészen más, előttünk ismeretlen gazdag növényzet borította a föld színét, minden örömet, vidámságot lehel, és virágillattól volt áthatva. — Minden egyes virág boldog volt, nem volt köztük különbség, egyformán szép és egyenjogu volt valamennyi; ezért nem zavarta meg örömlüket, nyugalmukat semmi.

Különösen a déli órákban andalító ábrándos esend borult a szendergő virágok tündér világa fölé, mert nekik ilyenkor volt éjszakájuk, ebben az időben pihent minden, mintha egy élő lény sem létezett volna. De ez a nyugalom nem sokáig tartott, a mint a nap égető heve szünni kezdett, pajzán enyhe szellő suhant át a szendergő világ üde szirmai között, és újra zajos boldog életre esókolta a kedves virágokat, melyek kelyheiből esodaszép izi-pízi teremtések bujtak elő. Ezek parányiságuk mellett is hasonlítottak a mostani emberekhez.

Mindenik olyan színű virágsziromból készült öltözéket viselt, mint a minő színű virág kelyhébe lakott; aranyos szárnyaeskája volt, melyen ezer színben tört meg a nap ragyogó sugara. Ha ezek a tündéri lények egymást kergetve, vidám, boldog kacagással virágról-virágra röpködtek, olyan volt, mintha virág-szirmokat lengetett volna az esti szellő szeszélyes játéka. De még e tündér világ kedves lakói sem élhettek tökéletesen minden gond nélkül, mert a jövőre, a következő télre kellett gondolniok; és lent a földben virágházastársuk gyökérszállai közt meleg menhelyet kellett nekik készíteni, mely megvédje őket a kegyetlen tél dermesztő hidege ellen. Voltak ugyan köztük néhányan, kik a jelen gyönyöröknek élve, nem törődtek a jövővel, de ezek szegények keserűen meg-

és megbizottak, továbbá biztosító-társaságok igen nagy hasznát vehetik a chequekkel való foglalkozásnak, mint-hogy az egyes tagoknak előfizetőknek vagy felekeknek nem kell multhatatlanul a postatakarékpénztár ügyfeleinek lenni.

A cheque-kel bánás ekképen történik:

A postatakaréktól nyert befizetési lapokból, melyeket az illető számlatulajdonos 10, 20, 50, és 100 drbot tartalmazó füzetekben darabonként 1 krajár kap, az illető ügyfeleknek, előfizetőknek elküld egy darabot a számlatulajdonos, az ügyfél vagy előfizető a székhelyen levő postahivatalnál az összeget lefizeti, melyet azután a postatakarékpénztár az illető egyesület vagy vállalat javára elküld, és minden egyes esetben megküldi, még pedig költség nélkül a számlatulajdonosnak a számlalap kivonatát; ebből aztán a számláján meglévő követeléséről mindig biztos tudomása van. Ellenőrzés végett a számlabirtokosnak a befizetési lapot is megküldik.

Kereskedelmi utazók vagy ügynők a magokkal vitt befizetési lapok által a czégnél részére beszédett pénzeket szintén költség és veszély nélkül elhelyezhetik bármely postahivatalnál czégnél számlájára.

A befizető fél a befizetési lap hátsó oldalára a számlatulajdonost érdeklő írásbeli közlést is tehet. Ez esetben azonban egy 2 kros postabélyeget tartozik a kijelölt helyre ragasztani. Ebből is vehető észre, hogy az utalványozás díját a cheque használata mellett megtakarítjuk.

A ki be akar lépni, köteles 100 forintban megállapított érinthetetlen törzsszösszeget fizetni le, s e 100 frt-hoz, míg a cheques esetleg a clearing forgalomban is részt vesz, nem rendelkezhetik.

A befizetett 100 frtnyi törzsszösszeg valamint a cheque és clearing forgalomban befolyt betétek után a postatakarékpénztár egy évre két százalék kamatot is fizet, egy frton alól levő összegek után azonban kamat nem jár. Kedvezmény még az is, hogy az ily betétek adó és illeték alól föl vannak mentve, valamint kamatai is mentesek mindennemű kereseti, jövedelmi, tőkekamat vagy azok helyett később behozandó adótól. A postatakarékpénztár illetve közvetítő hivatalai és a betevők, ezek engedményesei, törvényes képviselője vagy meghatalmazottjai közt fölmerülő minden ügylet bélyeg és illetékmentes a bírói eljárás kivételével.

Portómentességet élvez továbbá a betevőknek a postatakarékpénztárral és közvetítő hivatalaival levelezése is.

A szükséges nyomtatványokat díjmentesen adják ki. Bélyegmentesen történik a postatakarékpénztártól kiállított számlakivonatok közlése is.

Végre a cheque-könyvecskét is ingyen szolgáltatja ki a postahivatal.

Milyen eljárás követendő a cheque vagy clearing forgalomba lépésnél, valamint egyéb ide vonatkozó tudnivalókról: arra nézve minden közvetítő szolgálattal megbízott postahivatal készségesen szolgál fölvilágosítással.

Marcell Béla,
posta- s táviró-hivatali főnök.

Néhány megjegyzés a „szövetkezeti gőzmalom” című cikkre.

E cím alatt egy figyelemre méltó közlemény jelent meg e lap 4-ik számában, mely hivatva van az ipari szövetkezetek létesítésére irányuló vállalkozási szellemet a földmives osztálynál is felbresztetni.

Dicséretre méltó törekvés! S általánosságban nem lehet ellenvetést tenni a közlemény intenciója ellen. A mi azonban magát a konkrét javaslatot, s annak kivihetőségét illeti, az már több tekintetben rászorul a tapasztalat útján szerzett tudás kritikájára.

A lapnak a közleményben említett barátja azon kérdést veti fel: milyen alakban lehetne a falu számára egy önálló gőzmalomot felállítani, hogy ekként az eddig másoknak fizetett buza vámost megtakaríthassák.

A felvetett kérdésre nyomban megadatott a válasz, azon javaslat alakjában: hogy a 10-000

hogy ha egy percze is, de ki fognak menni a tiltott időben. A következő napon a szokott időben bezárult minden virág kelyhe, de csak azért, hogy ismét felnyíljon a kis szökevények előtt, kik meglepetve látták, hogy nemesak ők az egyedüliek, a kik kívánsiák voltak.

Nem sokára minden virág árván maradt és a példa vonzó ereje következtében még a király és királyné is oda hagyta virágpalotáját és együtt örült a ragyogó napsugárnak népével.

Eddig a napot csak alkonyatkor vagy kora reggel látták, fogalmuk sem volt annak fényes pompájáról, nem esoda, hogy elragadta őket szépségével. Örömkö és boldogságuknak csak a késő este vetett véget, mikor mindnyájan fáradtan, pihenni vágyva indultak el illatos házaskáik felkeresésére. De mit kellett tapasztalniuk? Az elhagyott fide gyönyörű virágok szétnyílt kelyheikkel ott álltak a naptól megperzselve, elhervadva, mintha nem is azok a virágok lettek volna. Sirás, zokogás hangzott minden felől: a keményen megbüntetett engedetlenkedők sehol sem találtak menhelyet, kénytelenek voltak a pusztá földön tölteni az éjt, hol keservesen megbánták kíváncsiságukat, de már későn. Mikor megviradt, szomorúan látták, hogy virágruháskájok egészen elhervadt és szárnyaikat is elvesztették. Ezután mint önálló lények kénytelenek voltak a földön maradni, házakat építettek, szükségleteikről gondoskodniuk kellett és így lassau-lassan megnöttek és emberekké fejlődtek, a kik már régen eléfedték virágházaiikat és boldog tündéri életüket, de lelkeikben megmaradt egy titkos néma vágy, azután a virág után, mely ezélt réges régen feltárta nekik illatos kelyhét, hogy védő szirmai közé fogadja őket.

Ezért mondjuk olyan érzéssel, hogy ez vagy az a virág az én kedvenc virágom, mert önkénytelen hálát érezve iránta, mintegy sejtjük, hogy ez volt a mi egykori rövid boldogságunk édes kedves osztályosa.

frtba kerülő gőzmalom, 500 drb 20 frtos részvény kibocsajtása útján volna legezészerűbben felállítandó. stb. stb.

Gondolom, a Rima völgyén, a vizlus Rima folyó partján fekszik azon falu, melynek minden szépre, nemesre s hasznosra törekvő lakosai közt született meg a jelzett vállalkozási eszme, — és pedig valószínűleg a múlt évi rendkívüli száraz nyár következtében. — De akárhol indult meg e mozgalom, önként előtérbe tolul két fontos kérdés, melyekre az illetők kell, hogy a vállalat megkezdése előtt önmagoknak megfeleljenek. — és több tényező, melyek számba vétele, sine qua non-ja a szövetkezet sikerének.

A kérdések egyike: van-e a községnek vagy a vidék oda gravitáló többi községeinek 10-000 lakosa? Mert a Rima folyó kitünő vízi malmainak concurrencziája mellett e számból legalább 6000 oly lakosra van szükség, kikre, miként alább lehető alapos számitással kimutatni fogom, minden körülmények közt, tehát biztosan, számitani lehessen. Az üzem regie-jének legalább is ily számu fogyasztó közönség felel meg.

A másik kérdés: egy község lakosai közt az említett 500 drb. részvény elhelyezhető-e?

En Gömörme gyében ily községet nem ismerek. Néhány jó módu ember mellett, mindenütt százakra megy azok száma, kik a szegénységgel küzdenek, s így képtelenek a különben csekély összegnek össze takarítására: — már pedig e különleges szövetkezet célja feltételezi, hogy az 500 drb. részvény, ugyanannyi szövetkezeti család között oszljon meg, hogy ezek saját érdekük-nél fogva munkát adóivá váljanak a vállalatnak.

Most lássuk már a számitást, vagyis a költségeloirányzatot.

10-000 forintban helyesen lett a befektetési tőke felvéve. Két pár köre és egy kender-törő készülékre berendezett gőzmalom a szükséges épületekkel s telekkel együtt bele kerül ennyibe. Kissebbszerű gőzmalom felállítása semmi körülmények közt sem ajánlható, mert a regie mindkettőnél egyenlő, a nyers bevétel közötti különbég pedig óriási.

Évi kiadásul következők számitathatók: gépész fizetése 500 frt molnár fizetése 300 frt, a molnár inasé 100 frt, a fűtő 160 frt, favágás 60 frt, olaj s világítás 60 frt, javítások s egyéb dologi kiadás 60 frt, adó 30 frt, tűzkár elleni biztosítási díj 60 frt, felügyelő s könyvvezető díja 400 frt. Ez tesz összesen 1730 frtot. A befektetett tőka 6% kamata 600 frt, a gőzgép s őrlőkészülék kopására számitható évenként legalább 500 frt. épületek avulása ezimen pedig 100 frt; összesen 2930 frt.

A tüzelő anyag értéke minden 1000 m. buzanemű megórlésénél 130 frt. Feltéve, hogy 5000 m. mázsa kerül őrlés alá, a tüzelő anyag értéke kitesz 650 frtot. Ez esetben 3580 frtra rug azon összeg, melyet 5000 m. mázsa gabonaműek megórlése mellett kiadás, műszerkopás, s kamat címén számitani lehet.

Ha az őrlemény mennyiségét 3000 m. mázsára reducáljuk, akkor tüzelő anyag címén 260 frttal kevesebb lesz ugyan a kiadás, de ezzel szemben a brutto bevétel $\frac{2}{3}$ résszel lepad; a miből az a tanúság, hogy mennél nagyobb mérvű az őrlés, annál inkább kifizeti magát a vállalat, — s viszont a munka apadásának arányában emelkedik a veszteség nagysága, azon egyszerű oknál fogva, mert a munkaerő nem használtatik ki eléggé, s az állandó kiadás itt is, ott is ugyanaz.

Számitsuk fel már most a bevételt, hogy megtudhassuk: mi az, a mit a szövetkezeti tagok megtakaríthatnak.

Az őrlési vám a vízi malmokban megyei szabályrendelet szerint $\frac{1}{16}$ rész vagyis körülbelöl 6%. Ott hol a gőzmalomnak a vízi malmok concurrencziájával kell megküzdenie, alig lehet 7%-nél több vámost venni, ugy az őrleményből mint a kenderből.

5000 m. mázsának tehát a vámja 350 m. mázsa, a mi egyre másra 7 frtjával számitva, tesz 2450 frtot, korpa vám 100 frt, a kender vám kedvező viszonyok mellett behozhat 420 frtot, feltéve hogy 200 m. mázsa kender kerül megtörés alá — Az összes bevétel tehát 2970 frtra tehető. — Ezt szembe állítva a 3580 frt biztos kiadási tétellel, marad 610 frt deficit.

Mennyivel nagyobb lenne a veszteség azon esetben ha csak 3000 m. mázsa kerülne őrlés alá, könnyű kiszámítani.

E kalkulusból az tűnik ki, hogy egy gőzmalom felállítása, csak oly vidéken indokolt és ajánlható: a hol a vízi malmok a reményelt bevételnek egy részét nem absorbeálják, — s a hol biztos kilátás van arra, hogy évenként legalább 7-8000 m. mázsa gabona nemű kerül feldolgozás alá.

Megjegyzem, hogy itt oly gőzmalomról van

szó, mely csak közvetlen vidékének gabonamemű productumait dolgozza fel magának, ezen vidék lakosságának a számára, és nem veszi s nem is veheti munka körébe a kereskedés tárgyát képező finomabb liszt féleket, nem pedig azért, mert, ily berendezésű kisebb malomban finomabb lisztet kiállítani nem lehet. Ez oknál fogva forgó tőkére nincs is szükség.

A közlemény, melyre a reflexióim vonatkoznak, combinációba veszi a cséplést is, azt mondván, hogy nyáron elesépli a termést, télen pedig öröl a gőzgép. Tehát a cséplésből reményli származtatni a bevétel jó nagy részét

E tekintetben nagyon téved a közlemény írója.

Köztudomásu, hogy a cséplés ideje augusztus, szeptember és október hónapok. Ámde a fő-örlésnek is ez az ideje. E három hónap adja az egész évi őrleményt, így a jövedelemnek is felét, mert télire valót akkor öröl a nép. S e három hónap alatt sem élhetünk kenyér nélkül; tehát a szövetkezeti tagok családjai és azok, kikre a vállalat, mint biztos fogyasztókra számit, a legnagyobb jövedelmet adó $\frac{1}{4}$ éven át, idegen malmokra volnának utalva.

Nem tudom, hatályban van-e még azon miniszteri rendelet, mely szerint a malmokban alkalmazásban levő gőzgépek, cséplésnél nem használhatók, de akár hatályban van, akár nincs, a fentebbiekből következtethető, hogy jövedelmezőség tekintetében nem indokolt a malom gőzgépet cséplésre alkalmazni.

Ennyit óhajtottam tájékozásul s figyelmeztetésül tudomására hozni azoknak, kik gőzmalomok felállítása által akarják községök javát előmozdítani.

A szándék minden esetre dicséretére válik a nép vezetőinek, de másrésről elodázhatatlan kötelességök: mindenek előtt hegyről-tövíre meghányi-vetni a dolgot s számba venni minden közreható tényezőt és eshetőségeket, mert az e tekintetbeni mulasztásnak nagy lehetne az ára.

V a l a k i.

Értesítés.

Van szerencsém a megyei gazda közönségnek, kiváltképen a gazdasági egyleti tagoknak tisztelettel tudomására hozni: 1 ször. Hogy Satori Miksa és Mór czégnél Budapesten, (IX. Dandár utca 25. sz.) folyó évben 400 waggon Thomas-salak liszt lesz a gazda közönség rendelkezésére előállítva; mely mennyiség, tekintve az ország területét s a kereslet nagyságát, felette kevés.

Azért bátor vagyok megyém gazdaközönségének figyelmét saját érdekében felhívni: hogy az évi Thomas-salak szükségleteiket már most, még folyó hóban a fent jelzett czégnél előjegyeztetni el ne mulasszák, annál is inkább, mivel a későbbi előjegyzéseknél a Thomas-salak drágább áron leszen kapható.

A czég az eladásnál 20% phosphorsav tartalmat és 75% liszt finomságot szavatol és egész waggon rakományok vételénél kilonként 18^{25/100} kr. perzentet enged, az ottani állomáshoz szállítva, brutto súly netto helyett, ingyen zsákokban készpénz fizetés mellett, mely ár 3 frt 65 krnak felel meg métermázsánként.

Továbbá, miután a fent nevezett czég hajlandónak nyilatkozott az egyletnek mitrágya anyagából bizományi raktárt egy waggon erejéig átengedni, — ebből kifolyólag a kisebb gazdáknak is, kik csak néhány mázsányi Thomas-salakat akarnak beszerezni, megadatott az alkalom és lehetőség azt csak oly árban megszerezhetni, mintha egész waggon rakományt vennének meg. Hogy azonban e czélt biztosan elérhessék, legyenek szivesek szükségleteiknek feljegyzését, hogy kinek hány mázsa Thomas-salakra lesz szüksége, legkésőbb február hó 10-ikéig alólírotthoz beküldeni.

2-szor. Miután a Nagyméltóságú Földművelésügyi m. kir. Miniszterium 69,694/IV-11. számú leiratában a kosárfonáshoz alkalmas fűz-vesszők értékesítéséről kegyesen gondoskodni méltóztatott, ennek folytán bátor vagyok a gazda közönséget tisztelettel értesíteni arról, hogy a kinek kosárfonáshoz alkalmas fűz-vesszője van eladó: (melynek $1\frac{1}{2}$ —2 méter hosszának kell lenni, a vastagság kitüntetve nincsen,) azt 30 centiméter átmérvöl bíró kévénként, — melyben mintegy 1000 drb. vessző foglaltatik, — lehéjazva 30 krért, héjazatlanul 25 krért eladhatja. Hogy azonban e czélt elérhesse; az ajánlatok f. é. február hó 10-ikéig a gazdasági egylet titkári hivatalához küldendők be. Az ajánlatokban kitüntetendők: a fűz-vesszők minősége, mennyisége, a fűz-vessző hosszúsága, a szállítás határideje, a termelő neve, lakása s a legközelebbi vasuti állomás.

Kelt P. Apátin, 1891. jan. 18

V a j d a G y u l a, t. g. e. titkár.

Számadás.

A Sárospatakon tanuló ifjak Tompa-szobor egyesületének pénztári állása 1891. január 1-én:

1., A rimaszombati takarékpénztárban 12137. sz. betétkönyvben	133.44 kr.
2., u. o. 12711. sz. betétkönyvben	339.28 kr.
3., A gömörme gyei nép és iparbank 4916. sz. betétkönyvben	538.24 kr.

Összesen: 1010.96 kr.

A betét könyvek a gymnasium samuzsekrönyvében őriztetnek.
Dr. Veres Samu e. elnök.

Helybeli hírek.

Requiem. Magyarország bíboros hercegprímása néhai Simor János esztergomi érsek lelki útveért gyász-isteni tisztelet tartatik a rimaszombati róm. kath. templomban f. hó 29-én (csütörtökön) délelőtt 10 órakor.

Hymen. Manczel József helybeli államvasúti pénztáros e napokban váltott jegyet Kovács Erzsikével. Kishonthy Gyula takarékpénztári igazgatósági elnök szeretetteljes, kedves nevelt leányával. Boldogság kísérje frigyüket!

Fényesen sikerült estélyt rendezett a rimaszombati kaszinó mintegy 40 tagja f. hó 24-én a helyben állomásozó tűzértszükár és parancsnoka Rosenauer József alezredestől. Az estély egész folyamán élénken tapasztalható bizottságot tett arról, hogy városunk intelligenciája és a katonai tisztikár között ez idő szerint ösztönös rokonszenv uralkodik, mely kiváló érdeme van az új alezredestől parancsnoknak, ki a társaságok egymáshoz való közelségét előzékenyen mozdította elő. — A fényesen kiállított lakoma folyamán legelsőnek Török János kaszinói elnök szólalt fel, szép irányú pohárköszöntőben elvitte a társaság vendégeit, a tisztikár és az alezredest. Utána Bakcsay István tanár németül ugyan csak a tisztikár. Rosenauer alezredest pedig a társadalmi egyetértést elvitte, beszéde végén egy magyar „éljen”-nel, mely zajos tetszést keltett. Hevessy Bertalan német pohárköszöntőben újra a tisztikarra és az alezredestre, Bornemisza alispán az egészséges társadalmi és testületi közszellemre, Szabó György polgármester az alispánra, Lőrinczy György Hevessy Bertalanra, Held százados Rimaszombát városára emelt poharat, s minden pohárköszöntő után lelkes tus és éljenzés harsogott fel. A nagy és vidám társaság Paló-z zenéje mellett a kora reggeli órákig mulatott együtt igen lelkesült hangulatban.

Nyilatkozat. Többek megkérdezték tőlem, hogy demokratikus elveimmel miképpen tartom összeegyeztethetőnek pohárköszöntőt mondani valakinek azon hármias érdemért, hogy: magyar, ur és nemes. Magyarzátul csak azt jelenthetem ki, hogy pohárköszöntőben én „magyar” alatt azt, hogy jó hazafi, az „úr” szó alatt azt, hogy jó gazda, s „nemessége” alatt jellemének és gondolkodásának nemességét értem; eféle képletet kifejezések annyira szokásosak különösen pohárköszöntőkben, miképp eszembe sem jutott, hogy azokat merev szószertint értelmében fogadja valaki s engem feudalistikus hajlam gyanújába keverjen. — Rimaszombat, 1891. január 28. Lőrinczy György.

Elpusztult élet. Folyó hó 24-én reggel a helybeli hetivására igyekező falusiak a szutori erdőben egy tisztességes ruhába öltözött fiatal férfi megfagyott holttestét bukkantak, melyet a bíró házához szállítottak be, hova már akkor megérkezett Rimaszombából két rendőr, kik az előző estén eltűnt Lovas Dezső nevű örült tanuló keresésére indultak, s a holttestben a kérdéses egyént fel is ismerték. A szerencsétlen — jobb sorsra érdemes — fiatal ember fia volt Lovas Abraham mérnöknek, ki maga is öngyilkos kézzel vetett életének végét, s unokája Lovas Leopoldnak, Gömörmegye egykori jeles megyei mérnökének. A boldogtalan ifjút folyó hó 25-én hétfőn nagy részvétel mellett temették el.

Hivatalos titok. A Laposi József kórházi és volt szegényházi ápoló ügyében a belügyminisztérium leküldte az összes iratokat a megyei alispáni hivatalhoz azon meghagyással, hogy a rimaszombati szegényház alapszabályait beszerezvén, a minisztériumból habáréktalanul terjessze fel E rendelet első elintézésül az alispáni hivatal utasította Rimaszombát városát, hogy a szabályzatot terjessze be, de végzéséből nem lehetett kibetűzni, hogy tulajdonképpen miféle ügyből kifolyólag történik az intézkedés, mindegyre Nagy Ferenc városi főjegyző lépéseket tett az intézkedés alapját képező miniszteri rendelet tartalmának megismerése végett. A megyeháza azonban megkeresése azzal a válaszal lett elutasítva, hogy a kérdéses rendelet „hivatalos titok” képez. (Valószínűleg az is hivatalos titok, hogy: mi é r t?)

Szomorú jelentést terjesztett elő a miskolci kereskedelmi és iparkamara legutóbbi közös ülésén az elnökség. E jelentés szerint a kamara titkára dr. Szentpáli nagy agitációt indított meg a végből, hogy a honvédség börtönű szükségleteinek szállítására a kamara területén lévő iparosok minél nagyobb mérvű vállalkozásba lépjenek. De az agitációnak a kamaraterület legfőbb pontjain — Rozsnyón, Rimaszombatan — semmi sikere sem lett, s csak a dobsinaiak 7500 frtos ajánlata lett elfogadva; mely sajnos körülmény — a jelentés szerint — kisiparosaink általános közönye mellett annak is róvható fel, hogy a varrott munkát az újabb eszmadia iparosok már alig értik s így erre vállalkozni nem hajlandók. — Hát ide jutott a hajdan annyira híres eszmadia-czéh?

Rimaszombat gyomra A városi állatorvos érdekes statisztikai kimutatást készített az 1890. évben a városi vágóhidon levő marhákrol, melyek a városi lakosság élelmére szolgáltak. Levágtatott az év folyamán 6 bika, 214 ökör, 598 tehén, 81 növendék marha, 620 borjú, 8 bivaly, 403 juh, 4 bárány, 1 kecske, 1110 sertés, összesen 3045 darab. Az 1889-ik évi fogyasztáshoz hasonlítva 59 marhával és 55 sertéssel több vágtatott le, s 205 borjával és 49 juhjal kevesebb. Ez utóbbi tétel önként költi fel azt az aggodalmat, hogy a t. mézárós urak talán nem csak a vágóhidon, hanem otthon is szokták jól jövedelmező iparukat gyakorolni.

Országos termény- és iparszöveközet felállításához részvényeseket toborozni városunkba érkezett egy hasonirányú budapesti vállalat kiküldöttje. Az általa szétosztott programban kifejtett czélok előmozdítását ugyan a tisztességes sajtó minden organuma szívesen sorolja feladatai közé, mindazáltal kénytelenek vagyunk e vállalat irányában még most egészen tartózkodó állást foglalni annyival inkább, mert tudomásunk szerint egy — a helybeli viszonyoknak sokkal megfelelőbb — hasonirányú egyesület létrehozásán megyénknek több előkelő férfia éppen most munkálkodik.

Telőd. A múlt héten, e hó 24-én reggel nagy meglepetésben részesültünk. Ekkor volt a legnagyobb hideg e télen, t. i. 20° C°. Az igaz, hogy az előző napokban már ezred volt a hideg fokozódása, mennyiben 21-dikétől kezdve reggelként 11, 12 és 15 fokos állt a hőmérő, sőt e nagy hideget előző este 16 fokra szállt le a higany. S íme, már másnap (Pál fordulóján) reggel csak —9°4 C°-ot mutat a hőmérő, sőt délután 2 órákor +3°1 C° melegnél olyan rohamos olvadás állott be, hogy no már azt hittük, fenyeget az árvíz. De bizony az nem sokáig tartott, mert estefelé megszűnt az enyhe temperatura s 9 órákor —12 C°-ra szállt alá. Mi több, a buszfokú hideg napján ugyancsak hullt a hó olyan esodálatos nagy és gyönyörű kristályokból complikált pelyhekben, hogy tisztán meglehetően különböztetni minden az addig

földre hullott s tömörült hótol; aztán meg a talp alatt ugyancsak esikorgott. Most ugyan enyhébbre fordult a délnyugati légáram mellett, de alig hihető, hogy egyhamar okunk legyen félni a rohamos olvadástól.

Ezer forintos alapítvány. Dobsina r. t. város a magyar tudományos akadémia javára tett ezer forintos alapítványt az Akadémia pénztárába befizette.

Iskolai segély. A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter az országos izraelita alpból a rozsnói izraelita iskolának folyó évi kiadásának részbeni fedezésére 100 frtnyi segélyt engedélyezett.

A kövi tanító választást Terray főesperes megsemmisítette. A megválasztott Nandrássy Aurél lemondó levele egyszerre érkezett meg a megsemmisítő végzéssel. A korteskedésre ismét nagy a kilátás.

Vasuti tragoedia. Gömörmegye Bánréve és Rimaszócs vasuti állomásai között egy az esti órákban közlekedő tehervonat mozdonyvezetője esett f. hó 24-én köteleességének áldozatául. A mozdonyvezető ugyanis megcsúszott állóhelyén és kibukott a pálya mellé. A gépközlekedés a fűtő vette át, ki tudván, hogy e teher vonat után alig egy kilométernyi távolságra ugyanazon vágányon egy személyvonat robot, vonatát megállítani nem merte s azt bevezette Rimaszócsra. A kiesett mozdonyvezető pedig az esés okozta rázkódásból felocsudván, az érkező személyvonatra akart felugrani, hogy azzal majd saját vonatát Rimaszócsban utóljérje. Azonban a teljes gőzzel robotó vonatról lecsúszott s oly szerencsétlenül, hogy lábai a kerekek alá kerültek, melyek egyik lábát térdén felül, másikat bokában elszakították. A szerencsétlen ember mozdulatlanul maradt elterülve a hóban, mely — szerencsére — az elvérzést megakadályozta. Teljes két óráig feküdt így a mozdonyvezető a hóban, míg a rimaszócsi állomásról hajtáson érte mentek és Bánréveire szállították, hol másnap mindkét lábát amputálták. Az áldozat az egész iszonyu műtét alatt sem vesztette el eszméletét s körülményesen beszélt el borzasztó esetét. Előtte maradáshoz az orvosok némi reményt fűztek.

Czéli tévostett. Egy pádári atyánkfia a mu't kemény téli napok egyikén örömlni valót vitt a balogi malomba s egy perjesi atyafiától azt a barátságos megbízást vállalta el, hogy visszafelé majd örömeinek között egy átalag jóféle szeszt is hazaszállít rokonának. Honnan is tudta volna a derék pádári polgár, hogy ez tulajdonképpen regálé jogesonkítás? Hanem arra a nagy hidegben könnyen rájött, hogy a hordó egyik fenékén kis repedésen lassacskán szivárgott át az édes, tilos, áhitott nedű, összefagyott tagjai emberi ösztönével szopogatni kezdte a mérsékeltén kiszívargó szeszecskét. Hanem Balogtól Perjeséig azért annyit kiszívargott a kis repedésen, és atyánkfia annyit elszopogatott a nagy hideg mián, hogy mikor a Perjesé körül ögylegő zöld hajtókás Vekerle-granátosok megállították a gyanus fogatot, nem csak a tonnát, de a kocsist is egyformán kellett lehengeríteni a szekérről, s mindkettő oly nehéz és oly tartalmas volt, hogy a szerencsés finanszok maig sem tudják eldönteni: a hordóban volt-e több szesz, vagy a kocsisban?

Szövetkezés. A gömörmegyei magyar közművelődési egyesület a szövetkezetek alakítására vonatkozó utasításokból 80 példányt rendelt meg a végből, hogy a községek között kiössza s annak minél szélesebb körben való megismertetése által a szövetkezés eszméjét meggyökösít s megkedveltesse s e fontos közigazdasági munka sikerét lehetőleg előmozdítsa.

A népszámlálás eredménye. A megejtett népszámlálás adatai a megyei alispáni hivatalhoz már mind beküldtek. Tudósításokat mi is kapunk naponként, — ezekből közöljük a következőket: **K l e n ó c z** lakossága 4583 lélek, távol van 93, összes lélekszám 4676. Jólsván tiz év előtt volt 2740, jelenleg 509 házból 2399 lakó találtatott, a padás 341. — Vallásra nézve ág. 1647, — római kath. 575, ref. 52, gör. k 21, izraelita 103. unit. 1. Az ev. egyházban született 54 és pedig fia 18, lány 36. Elhalt 57. Esketett 17 pár, Urvaosrával élt 564 egyháztag. — Nyustya lélekszáma tiz év előtt 1181, most 1482, szaporodás 301. A lakosok közül bent lakik a községben 1099, kik közül folyókonyan 593 beszél magyarul, tehát a felénél több. A többi lakosok részint a vasúton dében, részint a vasut, állomásán, s a sodrony vaspálya egyes állomásain laknak elszórvá, ezeknek 65% beszél jól magyarul. Vallásra nézve ág. ev. 998, ref. 27, róm. kath. 418, gör. 2, izr. 37. Férfi 714, nő 768. Likér lélekszáma a kohó teleppelel együtt 688. Rimabrézó 464, Fűrész 662. Hacsava 315. A nyustyai körjegyzőség területén mindössze 3611 lélek — és pedig férfi 1759, nő 1852 él. — Beretkén a lakosok száma 444; ezek közt 210 férfi, 234 nő. Róm. kath. 191, ev. ref. 127, ev. ág. 120, izr. 6. Magyar 418, cigány 26. Tiz évi szaporodás 5%.

Népszámlálás eredménye. Csiz községnek összes lakossága tett az 1891. évi január 1-én 555, még pedig férfi 284, nő 271. Kik egy német nő kivételével mindnyájan magyarok. Vallás tekintetében: ev. ref. férfi 237, nő 211, róm. kath. férfi 37, nő 45, ág. hitv. férfi 4, nő 11, mózes hitű férfi 6, nő 4, egy sem haladja meg a 80 évet. Reméljük, — hogy a fürdő felvirágozása mellett — tiz év elteltével a község lakossága megfogja haladni a 600-at.

A jólsvai tüzoltó bál — mint levelezőnk írja — e hó 24-én szépen sikerült; a szép számú fiatalok feszelen jókedvvel táncolt s a pénztárosnak sinos oka a panasza. Az érdem a sikerért a főparancsnokot illeti. Jelen voltak: Bazilidesz Gusztávné zászlóánya, mint lady patroness leányával Annával, Balthazár Antalné s leánya Honka, Czibur Emilné, Flentisz Endréné, Hoffmann Miksáné, Jurin Samuáné s Eugénia k. a., Kuna Arnelné, Meskő Miksáné, Philadelphí Manoné, Bella és Emma k. a., Ratkovszki Árpádné, Holézi Ida k. a., Rudnay Károlyné és Gizella k. a., Szikora Andrásné és Erzsike k. a., dr. Tavassy Lajosné Vietorisz Sándorné, Vitális Andrásné és Margit k. a. E farsangban csak ez egy bál volt tervezve, de a jókedvű ifjuság még február 1-re tervez egy bált, sőt egy húshagyó keddi alarozos bált is kilátásban van.

A „kienoczi magyar olvasókör” f. évi január hó 17-én saját könyvtára javára a „Nagy vendéglő” termében táncmulatságot rendezett, mely, tekintve a vidékről megjelent szép számú közönséget s a viradtig tartó jó kedvet, igen sikerültnek mondható. Összes bevétel volt 68 frt., vegyes kiadás 32 frt 28 kr., maradt tiszta jövedelem 35 frt 72 kr. Felül fizettek: Bobok Tivadár 3 frt, Duda Emma 1 frt, Engler Sámuel 50 kr., Knöpfler Károly 1 frt., Mirka Károly 1 frt 50 kr., Solcz Miksa

1 frt, összesen 8 frt. — Nem mulaszthatjuk el ez alkalommal, mindazon vidéki tisztelt vendégeinknek, — kik nemcsak anyagilag, de különösen az általunk zászlónkra kitűzött nemes czélt tekintve, erkölcsileg is támogatni szívesek voltak — a legbensőbb hazafias közönetünket kifejezni. Reméljük, hogy ezen sok nehézségekbe ütköző feladatunkban jövőre is támogatni szívesek lesznek.

Sirva vigad a magyar. Felkérteünk a következő sorok közlésére: „Folyó hó 11-én a harmaczi olvasó és dalegylet, könyvtárának gyarapítására jötekonyezelu táncmulatságot rendezett, mely alkalommal többen, a czél nemes voltától áthatva, a rendes belépti díjon felül fizettek, névszerint: Dráskóczy László 5 frt., özv. Holló Pálné 2 frt., Holló Amália 50 kr., Zsémber József 70 kr., Kisgergely János 50 kr., Csizi Pál 40 kr., Bátky Lajos 20 kr., Simon Istvánné 50 kr., Tomory Endréné 50. Szegedy László 1 frt 50 kr., Lang Károly 1 frt., Spurius József 20 kr., Várady Pálné 30 kr., Lengyel László 2 frt Boros István molnár 2 frt. Midőn a nemes szívű adakozóknak köszönetünket fejezzük ki, egyszerűen nem hallgathatjuk el azon részvétlenséget, mellyel községünk jobb módú lakosai jóirányú törekvéseink iránt viseltettek, kik, daczára annak, hogy ismerték a czél hasznos és szükséges voltát, mégis közülök összesen csak két egyén vett részt bálunkon, s e részvétlenség az oka annak, hogy bálunk 30 frt 77 kr. deficizáttal végződött. — Harmacz, 1891. január 23. — Az egylet megbízásából: Várady P.”

Jötekonyezelu mükedvelő szinlelőadás. Putnokon 1891. január 30-án a „Vám” vendéglő nagytermében, a putnoki mükedvelő társulat által adatik: „Nők az alkotmányban” Vigjáték 3 felvonásban Irta: Tóth Kálmán. Személyek: Bánfalvi Bálint, földbirtokos Paleesko Lajos, Krisztina, neje Kálniczky Vilma k. a. Ilka, leánya Hönseh Gizella k. a. Bercesi Vilmos Amszhauser Kálmán, Cseley, birtokos Beliczky János, Cseleyné Faesinay Irma k. a., Pitvarosné Palánczy Lenke k. a., Borbócs, koresmáros Sütés Ferencz, János, huszári Fábry Gábor, Szalay Pásztor Mihály, Báró Szlankaményi Beliczky János — Helyárak: I. sor 2 frt, II. és III. 1 frt, 50 kr, Ülőhely 1 frt. Állóhely 50 kr. — Kezdeté 7 órákor. — Előadás után Táncmulatság tartatik.

Bál. A tornalljai önkéntes tüzoltó-egylet április 1-én saját pénztára javára a „Fehérlő” szálloda nagy termében tombolával egybekötött zártkörű táncmulatságot rendez.

„The Gresham” életbiztosító-társaság Londonban. E társulat évi jelentése, mely az 1890. június hó 30-án befejezett 42-ik üzletévről szól, és a részvényesek 1890. december hó 16-án tartott rendes közgyűlése elé terjesztett, rendelkezésünkre állván, következő főpontjait közöljük. Az elmúlt év eredménye rendkívül kedvezőnek mondható. A társulathoz az utolsó év alatt 6673 biztosítási ajánlat nyújtott be 55.985,275. — frk. értékben, melyek közül elfogadtatott 5764. drb. 47.194,725 frk. biztosítási összeggel és erről a megfelelő számú kötvény ki is állítatott. A díjbevetel, a visszbiztosítási díjak levonása után 15.500,311 frk. 77 cts.-ra rug, a miben az 1.770,692 frk. 60 cts.-ot tevő első évi díjak befoglaltatnak. A kamatszámle mérlege 4.583,437 frk. 40 cts.-ot tesz, miáltal a társaság évi jövedelme — a díjbevetel hozzászámításával — 20.084,349 frk. 17 cts.-ra emelkedett. A társaság az elmúlt év folyamánban 8.706,657 frk. 81 cts.-ot utalványozott oly követelések folytán, melyek életbiztosítási kötvényekből eredtek. Lejárt biztosítási és vegyes biztosítások stb. fejében, fizetett a társaság 1.927,233 frk. 75 cts.-ot, kötvények vissza váltására 1.426,338 frk. 75 cts.-nyi összeget fordított. A biztosítási és évráradék-alapok 5.789,558 frk. 13 cts.-al gyarapodtak. Az összes eselekvő vagyon az üzletév végével 111.610,613 frk. 54 cts.-ra rugott. Tőkebefektetések: 2.460,317 frk. 40 cts. a britkormány értékében, 539,819 frk. 79 cts. az indiai és gyarmati kormányok értékeiben, 14.995,488 frk. 23. cts. idegen államok értékpapírjaiban, 1.734,190 frk. 10 cts. vasuti részvények, elsőbbségek és garantáltak, 52.410,338 frk. 33 cts. vasuti és egyéb kölesonkötvényekben 16.619,240 frk. 73 cts. a társaság ingatlanaiban, melyekben a társaság bécsi és budapesti házai befoglaltatnak, 8.097,063 frk. 86 cts. jelzálogban és különböző értékekben 14.753,255 frk. 10 cts. Az évi jelentés részletesebb adatai a budapesti főközigazdaságnál kaphatók, a hol egyuttal ajánlatok életbiztosításokra benyújtandók.

CSARNOK.

Riwa partján.

(Utleírás: Gergely Károlytól.)

(Vége.)

A város újabb köztisztviselői közt nagy méltánylatra és dícséretre érdemes a folyó évben szervezett községi növevelő intézet vagy 8 osztályú községi leányiskola, 4 elemi és 4 polgári osztálylyal, ennek kezdeményezése a növegyesület kebeléből indult ki. Rimaszombat hölgyei adtak be kérvényt a városi tanáshoz, s a kérvénynek a tanács buzgó pártolása folytán a képviselő testület közgyűlésén kedvező eredménye lett. Igaz, hogy tetemes anyagi áldozatba kerül, de — mint a helyi lap igen helyesen állítja — az erkölcsi haszon, mely ez által az városra háramlik, értékben meghaladja az annagi áldozatokat; mert egy eszme vállott testté, mi sokkal kedvezőbb viszonyok közt fejlődő városok történetében is csak nagy ritkán szokott előfordulni.

Ismételtem hogy a város összes lakossága alig öt-ezer, tehát csak félannyi mint Nagybanáé. Terhei sem lehetnek kissébbek; sőt elgondolva, hogy minden kebelében levő ker. egyházat a város tart fenn; föltehetjük, hogy alkalmasint nagyobb kiadásai lehetnek. Mégis megérti a kor intő szavát. „A közelebb lefolyt harminez év alatt — mond a helyi lap — a kultur intézményeknek egész sora keletkezett, melynek ugy szólván, koronája a jelen évben megnyílló felsőbb leányiskola.”

Nálunk Nagybanán is volt szó már ilyen felsőbb leánynevelő intézetről. Vajjon nem volna-e ideje tetteleg foglalkozni e kérdéssel? Alkalmilag tollam alá jött s elmondok e felől egyetmást.

Rimaszombatan a felsőbb vagy polgári leányiskolát aa elemi leányiskolával összekötésbe kellett hozni; mert annak előtte, bár a fiuk számára községi azaz közös elemi iskola volt, a már többször említettem Fábry János tanár művelt nejeinek vezetése alatt, egy jó rendben és hírből álló nagján növevelő intézet is. — Mindamelllett szükségesnek és a kor követelményének tartotta a város a leánynevelés ügyét egységessé, rendszeresebbé s az or-

százas népoktatásról szóló 1868-iki XXXVIII. törvényzikk kívánalmainak megfelelőbbé tenni.

Igy aztán az ő költségvetésük meglehetősen nagy összegre rug. — Nevezetesen a tanító-személyzet fizetése 5200 frt; tanhelyiségek bére, fűtés, tisztítás, nyugdíjilleték s egyéb vegyes kiadások 1170 forint, felszerelésre három éven át évenként 200 frt, összesen 6570 frt.

Igen, de nekünk itt Nagybányán jól rendezett községi elemink lévén, esakis a felsőbb vagy polgári osztályokra lenne szükségünk. Tehát a mi városunk költségvetése a rimaszombatihoz hasonlítva ilyen lehetne:

1. Három polgári iskolai tanító évi rendes fizetése 700 frtjával	2100 frt.
2. Ezek lakbérére 100 frtjával	300 frt.
3. Egy polgári segédtanító évi fizetése	450 frt.
4. Ennek lakbérére	100 frt.
5. Igazgatói tiszteletdíj	50 frt.
6. Négy tanhelyiség bére	400 frt.
7. Fűtés, tisztítás	400 frt.
8. Vegyes kiadás, felszerelés stb.	200 frt.
Összesen	3900 frt.

Azonban itt az én szerény nézetem szerint kisebb költséggel is célt érhetnénk. Mert voltaképpen a most fennálló magán-nővelő intézet jeles tanerőit, a nőpariskola vezetőjével együtt az intézet számára megnyerni, továbbá a főgymnasiumi szaktanárok közül egy-két tantárgy előadására felkérni és megbízni, ugy gondolom, nem lenne nehéz. — A tandíjat Rimaszombatan a két alsóbb polgári osztálynál 10, a két felsőbbnél 40 frtra számítják. Nálunk lehetne egy közép számot, pl. 25—30 frtot venni. — Ebből, ha csak 50—60 növendéket veszünk is számításba, jó kis összegecske kitelne. — De tegyük fel, hogy hátha az államtól is nyerhetnénk némi segítyt azon az alapon, hogy itt kincstári tisztviselők nagy számmal vannak, továbbá, hogy e végvidéken a magyar nemzeti közművelődést terjeszteni fontos feladat. — Szóval, meglehet, hogy eszéltem, hanem azt hiszem, hogy a helyi ismerettel bővebben rendelkezők körültekintő figyelme olyan módját találhatná a kivitelnek, mely szerint városunk bebizonyíthatná, hogy méltányolja a haladó kor kívánalmait s ismeri és szemé előtt tartja ama nagy elvet, hogy a jövő nemzedék sorsa a leendő anyák kezében van. Nekem legalább ilyenek jutottak eszembe, mikor egy fejlődőben levő kis városban a nővelés ügyét az elmondott módon érelyesen felkaroltatva láttam.

Szép lett volna a környékre is kirándulásokat tenni, pl. a tiszolezi híres vasgyárhoz, a dobsinai jégbarlanghoz, Salgó, Murány s több várak romjaihoz, de egy az, hogy erre tölem nem telő költség kellett volna, más meg, hogy siettem a debreczeni tanár-egyesületi gyűlésre, meg Munkácsra, honnan a nevezetes Munkács-Stryi vasút vonalon fel akartam rindulni Lavoeneig, a mit csakugyan el is értem.

Rimaszombatról csak Várgedére rándultunk ki, hol hathatos gyógyító erejű fürdő van s Gedő vár romjai láthatók, melyről Petőfi, Salgó című költoi beszélyében a többek közt így szól:

„Ki viraszt még a késő éjszakán
Gedő vár néma falai között?”

A szerelem s a haza szeretet,
Az énekek e két legszebb esillaga.”

Nagyon nevezetes a környékben az ujonnan megnyitott eszi jód fürdő, melynek a görvély kóros és egyéb ilyenféle betegre való jótékony hatásáról sokat beszélnek. Alig két éve, hogy a nagy jelentőségű gyógyfürrás egy társulat kezébe került, s az új tulajdonosok gondoskodása már eddig is elég magas színvonalra emelte a kezdetben nagyon primitív állapotban levő fürdőt. Azóta új forrást is fedeztek fel. Kényelmes épületeket is emeltek. A vendékek száma folyvást emelkedőben van. Messze vidékekről eljárnak belé a betegek; pl. találkoztam debreczeniekkel, kik nem győzték dicsérni gyógyító erejét, melynek párja alig van a hazában.

Pár napi időzésem alatt jól esett látnom Rimaszombatan, hogy rokonainkat hozzájuk vonzódo kedves ismerősök környezik. Azokon kívül, kiktől már szóltam, jó emlékemben maradt Sárkány Inare egyik ifju tanár; dr. Veres Samu, a „Gömör-Kishont” szerkesztője, Szöllösy István köztisztelőben álló kántor orgonista, kinek jubileumát legközelebb a város egész lakosságának meleg érdeklődése közben ünnepelték meg s még mások is, kikkel bár rövid időre találkoztam.

Tompa Mihály volt lakóhelyének, Hanvának csak kiemelkedő tornyát láttam; de ez is eszembe juttatta egyik szép versét, melyből, a rimaszombati ismerősökre visszagondolva, elmondhatom:

„Édes emlékezet, mint méz a virágból,
Lesz azon órákból, melyeket ott tölték.”

Felelős szerkesztő: **Dr. Veres Samu.**
Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernát István.**

Magán-hirdetések.

Egy külön bejáratu

utcai butorozott szoba február elsejétől bérbé kiadó. — Tudakozódnatni **Rásky I.-nál.**

Hirdetmény.

48. sz. — Az **Uzapanyit** községben és Mikóházi pusztaban gyakorolt italméresi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyminiszteri rendelet 9—10. §§-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1891. évi február hó 16. napjának d. e. 9 órája** a kir. törvényszék 13. számú hivatalszobájába kitiizetett: Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A rimaszombati kir. törvényszék, 1890. január 13.

Fornét,
kir. törvénzségi elnök.

Feledy,
kir. trvszéki jegyző.

A gömörmegeyi nép- és iparbank

a regáleváltásg kötvényeinek s az ezekre szóló utalványoknak értékesítését közvetíti.

Rimaszombat, 1891. jan. 22.

Az igazgatóság.

Meghívás.

A „nyustyai takarékpénztár részvény-társaság” V. évi rendes közgyűlése 1891. évi február hó 15-én d. u. 2 órakor a takarékpénztár helyiségében fog megtartatni, melyre a t. cz. részvényesek tisztelettel meghivatnak

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1890. évi üzleteredményről.
2. Mérleg jóváhagyása, — felmentvény megadása és a tiszta nyeresemény felosztása iranti határozat hozatal.
3. Egy felügyelő bizottsági tag választása.
4. Indítványok.

Kelt Nyustyán, 1891. január hó 25-én.

Az igazgatóság.

Felhívás.

A gesztetei 26. és 53. számú tjkvben tulajdonosokként bejegyzett **Balajthy-, Albert- és Antal-családok** tagjait felhivom, hogy engem, mint érdekeik védelmére kirendelt ügygondnokot, birtokuk jogi természetéről **f. év február hó 17-ik napjáig** informálni annyival inkább siessenek, mert különben az akkorra kitiizött tárgyaláson a telekkönyvi állapot, érdekeikre való tekintet nélkül is, rendeztetni fog.

Rimaszombat, 1891. január 26-án.

Marton Janos ügyvéd.

Hirdetmény.

119. sz. — A **Runya** községben gyakorolt italméresi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyminiszteri rendelet 9—10. §§-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1891. február**

Valamennyi külföldi szerektől előnybe helyezendők, a magyar közönségnél különben már legjobb hírnévnek és fokozatos elterjedésnek örvendő, a külföldi labdaesgyárosok óriási reklámja daczára, sazezer esetben **tizenöt éven** át legjobban megkísérlt és több éveken át a bel- és külföldön nyert tapasztalatok nyomán, esakis növénykivonatból összeállított **Friedrich János** gyógyszerész-féle

KÁRPÁTI EGÉSZSÉGI LABDACSKOK.

Ezek minden tekintetben az egészségre előnyös s biztosan ható gyógylabdaeskoknak vannak elismerve; mert a gyakori rosszullet alkalmával gyors és biztos segítyt nyújtanak s mint ilyenek a legjobb házi szernek alkalmazhatók.

Ennek folytán, ezen labdaeskok minden ártalmas utóhatás nélkül különösen: végbélbetegségek, vesebajoknál, valamint az aranyeres betegségnél kitünő hatással bírnak; s ezek szabályos gyógykezelése mellett gyomor s bélhurut stb., s ez utóbbi bajok következményei jó eredménnyel gyógyíthatók. A hírneves és kedvelt **dr. Kvapil** orvos ur által ajánlatnak. — Ezen labdaeskok a gyomor- és végbél-nehézségeknél igen jó hatással bírnak a folytonosan üléletű embereknek az egészséget, valamint a test üdegeséget fontartják. Az emésztést előmozdítják s a gyomor-, ideg- s izomrendszer normális működésbe hozzák, s az epe- és májbetegségek, valamint ezekből kifolyó s az egészségre káros hatású anyagotól a gyomort egészen kitisztítják, szabályozzák és megkönnyítik a szekréciót, gyorsan és biztosan hatnak, mint hashajtó szer gyanánt minden más hashajtó és gyomortisztító szert felülmulnak. Megakadályozzák az abnormalis savképződést a gyomorban (gyomorégést), a vérben (köszvény- és rheumatikus bajoknál), a húgyvesében és hájszáledényekben (homok- és kőképződést), a hájszáledényeket normális működésbe hozzák, mi által a vér tisztul s a húgyhólyagban fölfolyaszthatnak s eltávolíthatnak; minek következtében a húgyhólyaghurut és vesebántalmak megakadályoztatnak.

Ezen labdaeskoknak a hatásuk gyors és biztos. Hosszabb utazásnál és vidéken való tartózkodásnál bevévésök igen kényelmes s egyaránt fiatal és öreg emberek által szívesen bevehetők s hosszú évek során át hatásukat megtartják.

Széküldési főraktár: **Friedrich János** gyógyszerésznél **Malaczán**, Pozsony megye.

Egy skatulya ára 21 kr., egy tekeres 6 skatulyával 1 frt 5 kr., nem bérmentes küldeményül 5 kr. bélyegdíjjal több.

Ha a labdaeskok árához 20 kr. mellékeltek, akkor a megrendelt mennyiség az összes bírodalomba bárhová bérmentve küldetik.

RAKTÁRAK: Rimaszombaton: Hamaliár Károly és Ragályon: Botka Imre gyógyszerészeknél.

LEGUJABB HÁLALIRATOK:

1—3

Igen tisztelt uram! Az ön kárpáti labdaesainak kitünő jósága annyira elragadta az idevaló közönséget, hogy mindenki róla csak jót és dicséretet mond. En is, miután nagy emésztélenységben és dugulásban szenvedek, nem kések igen tisztelt uraságodnál 2 tekereset megrendelni oly kérelemmel, hogy azt mielőbb elküldeni sziveskedjék. — **Ó-Moravieza, 1890. okt. 28-án. Tisztelője**
Darai Károly.

Tekintetes ur! Miután az ön kárpáti egészségi labdaesai egy kitünő házi szert képeznek, ezért kérem azokból nekem egy tekereset 6 skatulyával postautánvét mellett megküldeni. — Nagy-Kikinda gözmalom, 1890. február hó 22-én.
Mayer Miklos, asztalos.

Tekintetes gyógyszerész ur! Igénytelen soraimmal bátorságot veszek magamnak tekintetes gyógyszerész urat teljes tisztelettel felkérni, kegyeskednék a kitünő hatásának bizonyult kárpáti egészségi labdaeskokból egy tekereset, lehetőleg sürgősen hasznalati utasítással együtt nevemre ezimezve postai utánvét mellett megküldeni. Fogadjon tekintetes gyógyszerész ur nagyrabesüléssem mély tiszteletét, maradván **Kunhegyes, 1890. április 29. Alázatos szolgálja**
Molnár Imre, birtokos.

Tekintetes gyógyszerész ur! Van szerencsem tiszteletteljesen felkérni, miszerint számomra az ön oly kitünő hatással bíró malaczai kárpáti egészségi labdaeskaiból egy tekereset 6 skatulyával minél hamarabb postautánvét mellett megküldeni sziveskedjék. Mély tisztelettel **Rakovicz, Waldhof, 1890. március 3-án.**
Foltiny Joz ef, körvadász.

Tekintetes Friedrich János gyógyszerész urnak Malaczán. Köszönettel fordulok önhöz a kárpáti egészségi labdaesainak kitünő hatásáért. 1883. évben megkaptam a vérhányást oly annyira, hogy orvosok már rólam lemondtak, és ezeket a kárpáti egészségi labdaeskok kezdem használni, és mire három tekereset felhasználtam, a vérhányás teljesen megszűnt, és azóta mindig használok. Kérem tehát sziveskedjék postautánvét mellett 3 tekereset küldeni. Teljes tisztelettel **Veprovác, 1890. márc. 3-án.**
Lendák Károly.

hó 25. napjának d. e. 9 órája a kir. törvénzsék 17. számú hivatalszobájába kitiizetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire ezennel idéztetnek.

A rimaszombati kir. törvényszék, 1891. évi január hó 16-án.

Fornét,
kir. törvénzségi elnök.

Feledy,
kir. törvénzségi jegyző.

Pályázati hirdetmény.

A sajo-gömöri államilag segélyezett **kisdedövödoi tanítónői allas** betöltése tárgyában pályázat nyitattik, felhivatnak ennek folytán a pályázók, hogy tanítói oklevelüket, valamint az eddigi működéseikről szóló bizonyítványukat alólírott iskolaszéki elnökhöz **folyó évi február hó végeig** küldjék be.

Ezen állás a következő javadalmazással van egybekötve:

1. Késpénz fizetés 250 frt.
2. Szabad lakás és kert.
3. Fapénz 20 frt.
4. A női kézimunka tanításért külön díjazás jár.

A megválasztott csak egy évi próbadíj letelte után fog véglegesítettetni.

Sajo-Gömör, 1891. január 9-én.

Záhonyi János,
közjegyző, iskolaszéki elnök.

2—3

Hirdetmény.

173. sz. — A **Kuntaplocza** községben gyakorolt társulati italméresi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyminiszteri rendelet 9—10. §§-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1891. évi február hó 23. napjának d. e. 9 órakor** a kir. trvszék 17. számú hivatalszobájába kitiizetett: Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A rimaszombati kir. törvénzsék, 1891. évi január hó 16-án.

Fornét,
kir. törvénzségi elnök.

Feledy,
kir. törvénzségi jegyző.